

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****BÜLENT AKBACI BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/14389
Karar Tarihi : 13/4/2021

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : M.Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Basri BAĞCI

Raportör : M. Emin ŞAHİNER
Başvurucu : Bülent AKBACI
Vekili : Av. Ramazan YILMAZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tapu iptali ve tescili talebiyle açılan davada mal varlığına ilişkin olarak uygulanan ihtiyati tedbirin uzun süredir devam etmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 4/5/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyon tarafından *makul sürede yargılanma hakkı* yönünden başvurunun ayrılmasına ve ayrılan dosyanın 2019/544 başvuru numarasına kaydedilmesine karar verilmiştir.
5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu aleyhine 23/5/2006 tarihinde muris muvazaasına dayalı tapu iptali ve tescili davası açılmıştır. Davacılar; dava dilekçesinde, sıraladıkları taşınmazların bedellerinin gerçekte muris N.A. tarafından ödendiğini, muris N.A.nın başvurucuya yüklü miktarda para transferi yaptığını, söz konusu işlemin muris muvazaası olduğunu iddia etmiş ve bu nedenle bu taşınmazlar hakkında tapu iptaline ve tescile, aksi takdirde tenkise karar verilmesini istemiştir. Davacılar ayrıca dava konusunu oluşturan mal varlığı değerleri hakkında ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

10. İstanbul 6. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 29/6/2006 tarihinde davacıların ihtiyati tedbir talebini kabul etmiştir. Mahkeme, başvurucunun dava konusu 17 adet taşınmazının tümü hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir. Mahkemenin hakkında ihtiyati tedbir kararı verdiği başvurucuya ait mal varlığı değerleri şunlardır:

i. İstanbul ili Bakırköy ilçesi İkitelli mevkiinde kâin 714 pafta 1 parselde kayıtlı bağımsız bölüm

ii. İstanbul ili Şişli ilçesi Ayazağa mevkiinde kâin 4048 ada 1 parselde kayıtlı bağımsız bölümler (3 adet)

iii. İstanbul ili Şişli ilçesi Ayazağa mevkiinde kâin 4068 ada 1 parselde kayıtlı bağımsız bölümler (2 adet)

iv. İstanbul ili Şişli ilçesi Ayazağa mevkiinde kâin 4040 ada 7 parselde kayıtlı bağımsız bölümler (7 adet)

v. İstanbul ili Şişli ilçesi Ayazağa mevkiinde kâin 4043 ada 7 parselde kayıtlı bağımsız bölüm

vi. İstanbul ili Beyoğlu ilçesi K. Kulluğu mevkiinde kâin 445 ada 23 parselde kayıtlı bağımsız bölüm

vii. İstanbul ili Silivri ilçesi Kamiloba deniz kenarı (Bağlar Arası) mevkiinde 2174 parselde kayıtlı bağımsız bölümler (2 adet)

11. Mahkeme 10/4/2007 tarihli ara kararı ile de davanın niteliği dikkate alınarak ek dava konusu yapılan İstanbul ili Şişli ilçesi Ayazağa mevkiinde kâin 4043 ada 1 parselde kayıtlı taşınmaza ilişkin olarak ana dosya ile birleştirilen İstanbul 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2007/61 Esas sayılı dosyası yönünden tedbir konulmasına karar vermiştir. Mahkeme yine aynı ara kararıyla İstanbul ili Bakırköy ilçesi İkitelli mevkiinde sınırlı sorumlu oto tamircileri vb. küçük sanayi siteleri nezdinde başvurucu adına kayıtlı 532 No.lu dükkân hakkında ihtiyati tedbir kararı vermiştir.

12. Mahkeme ayrıca dosya kapsamından anlaşılmayan bir tarihte başvurucunun Vakıfbank Şişli Şubesinde bulunan hesabına yatırılmış olup izale-i şuyu yolu ile satış yapılan bir taşınmaza ait satış parasından payına düşen satış tutarı hakkında da tedbir kararı almıştır. Bununla birlikte Mahkeme 3/6/2014 tarihli ara kararı ile de başvurucunun banka kaydı üzerine konulan tedbirin kaldırılması talebinin kabulüne, izale-i şuyu yolu ile satılan satış parasının bulunduğu Vakıfbank Şişli Şubesine yazı yazılarak bu hesap üzerindeki

tedbirin kaldırılmasına karar vermiştir. Başvurucunun taşınmazları üzerindeki tedbir kararı ise hâlihazırda devam etmektedir.

13. Başvurucu aleyhine açılan dava derdestir. Başvurucu, yargılamanın devam ettiğini belirterek 4/5/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

14. Konu hakkındaki ilgili hukuk için bkz. *İbrahim Geçer*, B. No: 2014/19056, 19/2/2019, §§ 19-31.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Mahkemenin 13/4/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

16. Başvurucu; taşınmazları ve payına düşen satış tutarı hakkında verilen ihtiyati tedbir kararının 2006 yılından beri devam ettiğini, yargılamanın henüz sonuçlandırılmadığını ve taşınmazlar ile payına düşen satış tutarı üzerindeki tasarruf hakkının kısıtlandığını ifade etmiştir. Başvurucu bu sebeple mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

18. Anayasa Mahkemesi daha önce benzer bir şikâyeti *Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.* (B. No: 2014/17196, 25/10/2018) başvurusunda incelemiş ve sonuca bağlamıştır.

19. Anayasa Mahkemesi, muhtemel bir alacağın güvence altına alınarak etkisizleşmesinin önüne geçilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan tedbirlerin alınması ve bu tedbirler kapsamında kamu makamlarının mülk üzerinde belirli bir süreyle hukuki tasarruflarda bulunulmasının sınırlandırılması bakımından geniş bir takdir yetkisi bulunduğunu kabul etmiştir. Ancak söz konusu tedbirlerin uygulanmasının mülk sahibine kaçınılmaz olandan aşırı bir külfet de yüklememesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda hukuki ilişkinin diğer tarafının haklarını korumak için tedbiri uygulayan kamu makamlarının söz konusu tedbirin başvurusunun mülkiyet hakkına etkilerini de gözetmesi ve ölçsüz bir müdahaleye yol açmaması gerekmektedir (*Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.*, § 79).

20. Buna göre mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için gerek kapsamı gerekse de süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması

gerekmektedir. Mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden tedbirler uygulanması ve bu tedbirlerin belirli bir süre de devam etmesi ancak hireye şahsi olarak aşırı bir külfet yüklenmediği takdirde ölçülü görülebilir. Diğer bir deyişle mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden tedbirlerin söz konusu olduğu durumlarda tedbiri uygulayan kamu makamlarının ivedi olarak ve özenli bir biçimde davranma yükümlülükleri bulunmaktadır. Aksi hâlde yani tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesi, mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının helirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklemiş olur (*Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.*, §§ 73-80).

21. Benzer nitelikteki başvuruya konu olay bakımından da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Somut olayda başvurunun on yedi adet taşınmazın tapu kaydına 29/6/2006 tarihli, iki adet taşınmazın tapu kaydına da 10/4/2007 tarihli mahkeme kararı ile ihtiyati tedbir şerhi konulmuştur. Diğer yandan başvuru, hanka hesaplarına ve taşınmaz satışından doğan payı hakkında da tedbir kararı verildiğini ve buna ilişkin tedbir kararının hâlen devam ettiğini belirtmiş ise de dosya kapsamında yapılan incelemede Mahkemeye başvurunun yalnızca izale-i şuyu yolu ile satışı yapılan bir taşınmaza ait olup Vakıfbank Şişli Şubesinde bulunan hesabına yatırılmış olan payına düşen satış payı tutarı hakkında tedbir kararı alındığı ve yine Mahkemenin 3/6/2014 tarihli ara kararı ile de mezkûr tedbir kararının kaldırıldığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte başvurunun taşınmazları üzerindeki tedbir kararları ise bireysel başvurunun inceleme tarihi itibarıyla devam etmektedir. Bu tedbir süreci bir bütün olarak ele alındığında söz konusu sürenin makul olmadığı kuşkusuzdur. Bu durumda mülkiyet hakkını sınırlandıran tedbirin başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği sonucuna varılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

23. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

24. Başvuru, ihlalin tespiti ile 15.000 TL maddi ve 150.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal

kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Alişil Alkaya ve diğeri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

26. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

27. İncelenen başvuruda, ihtiyati tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

28. Somut olayda Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir.

29. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvuruçunun uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla *eski hâle getirme* kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için mülkiyet hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruçuya net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

30. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvuruçunun uğradığını iddia ettiği maddi zararı ortaya koyan somut bilgi veya belgeler sunması gerekmektedir. Başvuruçunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

31. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Başvuruçuya net 10.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE**, tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE**,

D. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvuruca ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuruca Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul 6. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2006/133) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 13/4/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
M.Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI